

Almanach

S l o v o ú v o d e m .

Předstupujeme před Vás, drazí přátelé, s několika literárními pokusy. Věnovali jsme je všechny Matce Boží. Jest totiž srdce naše naplněno vděčností za všechna dobrodíní, která jsme od Pána Boha prostřednictvím Panny Marie obdrželi.

Vyznáváme, Pane, v pokoře, že náš celý život je nepřetržitou řadou projevů Tvé milosrdné lásky k nám. Když však vážíme svou cenu na vázkách věčnosti, cítíme, že jsme toho všeho zcela nehodni. I odvážili jsme se vzhlednout k Panně nejčistší a prosit Ji, aby ůna sama za nás, Tobě, Bože a Pane náš, poděkovala.

Přijmi, Panno, naši skrovnou chválu a stále nás Svou přímluvou provázej.

Jiří Don: Královně máje.

Tak v záři svíc
Tvá čistá líc
jak luna uprostřed hvězd bílá
se dolů dívá
překrásná a snívá
jak usměvem by Božím byla.

Jak lilie
když rožvíje
svůj kalich bílý plný něhy
tak nad uběly
ryzí skvělý
jsou čela Tvého zářné sněhy

Ó Paní má
mé srdce plá
jak červánek když slunce mizí
buď zorou duši
která tuší
že usměv Boží je jí cizí

Miloslav Kunc: B u ě n a š í M a t k o u, M a r i a ...

Slunce poslalo již svůj poslední pozdrav a pomalu sestupovalo za obzor nekonečných lesů. Vlahý teplý májový večer zahalil sluncem vyhráté kopce, objal krásné, až dojemně krásné hory a vplížil se do tichých vesniček mezi nimi rozložených.

Venkované se vraceli z polí. Práce nebyla helká. Malá a na svazích rozložená políčka dají hodně obdělávání. Ale přesto jejich oči jsou plné radosti, životní svěžesti a spokojenost plní jejich srdce.

Ptáci usínali ve svých hnízdech, jen tu a tam se ozval nesmělý hlásek některého opožděného zpěváčka. Vrzání vrat ve vesnici utichlo. Ale tím den ještě nekončil. Od čistounce vyzdobené kapličky uprostřed vesnice, obklopené starými lipami, se šíří do tichého májového večera upřímný zpěv ke Královně méje, Královně míru: "Přines-
te růže. lilie bílé, uvijte vonnou kytíčku ..." Všichni vesničané, od těch nejstarších až po malé školáčky, jsou shromážděni na prostranství před kapličkou a plní důvěry vyprošují od své nebeské Matky požehnání pro sebe a pro své rodiny. Prosí o dobrou úrodu, prosí o požehnání pro svou práci, prosí o sílu a zdraví.

Bráno nebeská, oroduj za nás. Hvězdo jitřní, oroduj za nás. Královno míru, oroduj za nás. Maria, buď naší Matkou! Chraň naše krásné hory proti všem škůdcům, chraň náš kraj proti všem, kteří by mu chtěli ublížit. A za to vkládáme do Tvých svatých rukou své srdce, prostá, upřímná a Tebe tolik milující.

Utichl zpěv, utichly modlitby. Tichá májová noc s mírem v srdcích a usměvem Panny Marie tiše líbala kraj.

Metoděj Baldík: M o d l i t b a v k v ě t n u .

Jak něhou rozvázán je rozlit zvonů chrám,
když slétlo v panství obzoru to navečerní Ave
a kříži na pozdrav je světla bílé klekání
a noci průvod hvězd a vlasatice plavé.

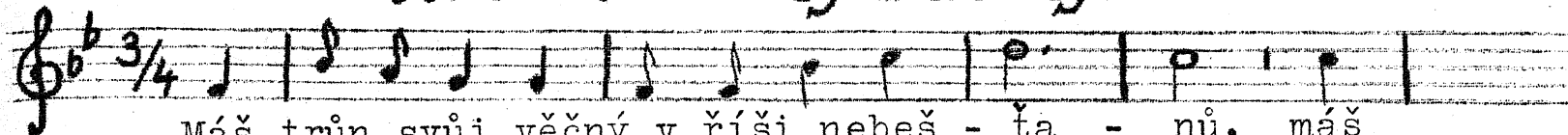
Vím v dáli vesnička jak šerem zjevená
v náručí země a prasklých pupenů
den slávy nekončí večerem zrání
modlitba porosu je na trech lupenů.

Nám stírej oči rounem cudnosti
a lůnem krásu nepočetí vin
Královno sladká, vůni květenství
a plody neprodá Tvůj navracený Syn.

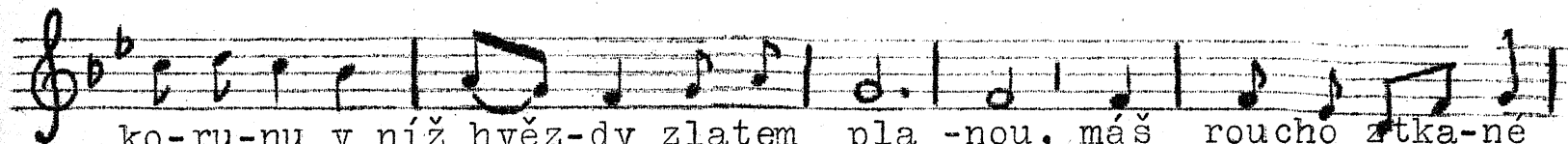
-----oooo000oooo-----

Jiří Dorn:

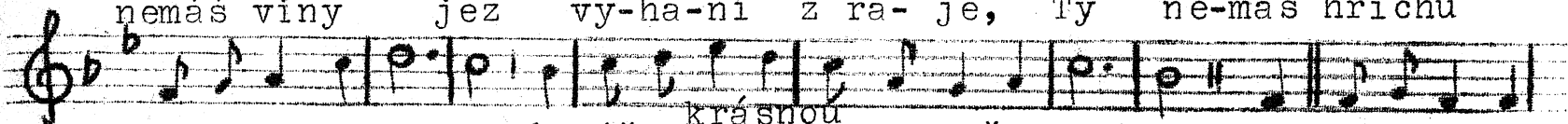
Královně nejkrásnější...

Máš trůn svůj věčný v říši nebeš - ťa - nů, máš
Ty nemáš skvrny na nejčistším srd - ci, Ty

ko - ru - nu v níž hvěz - dy zlatem pla - nou, máš roucho ztka - né

nemáš viny jež vy - há - ní z rá - je, Ty ne - máš hříchů

ze slunečných jasů, máš ^{krásnou} zemi za podnoží danou. V tom královno,
ani nejmenší - ho, Ty nemáš nic co k nemilosti zraje Tvá

nej - vět - ší je sláva, buď Panno bez poskvrny zdrá - va.
věčně

st. Vídenský: Úcta Panny Marie - dědictví cyrillometodějské.

Úcta mariánská šíří libý dech poesie celým katolickým kultem a celým katolickým životem našeho národa. Veliké bohatství mariánských písní, z nichž mnohé jsou pravými perlami lidového umění, dokazuje, jak zvláště náš lid si oblíbil Matku Boží. Úcta mariánská v českých zemích je právě tak stará, jako křesťanství samo - vždyť není možná víra v Krista bez víry v Jeho Matku. A musíme opět děkovat Bohu za naše věrozvěsty, kteří roznítili v našem lidu takovou lásku k Panně Marii. Dějiny nám podávají zřejmé doklady, že svatí Cyril a Metoděj vynikali zvláštní láskou a důvěrou k Matce Boží.

Ex Oriente lux. - I k nám přišlo světlo z východu, z toho hluboce křesťanského Východu, který dal Církvi veliké Otce a učitele. Na východě také byla ucta Matky Boží mnohem více rozšířena a hájena než ve stejné době v Církvi západní. A z toho Východu, prosybeného uctou mariánskou, k nám přišli svatí Cyril a Metoděj. Jak vypráví staroslovanský Život sv. Konstantina, již v sedmi letech se sv. Cyril zasvětil ve snu Boží Moudrosti. Úcta Svaté Moudrosti /Hagía Sofía/ byla na Východě velmi rozšířena. I v rodišti svatých bratrů, v Soluni, byl jí zasvěcen krásný chrám, v němž je veliký mosaikový obraz Matky Boží. V tom chrámě se mnohokrát modlil nevinný hoch Cyril, tam se rozněcoval láskou k čisté Boží Moudrosti a k Bohorodičce, která je "Stolicí Moudrosti".

Oba bratři studovali v Cařihradě, který byl městem zasvěceným Panně Marii. Od 5. století byl Cařihrad střediskem východního

mnišstva, zbožnosti a křesťanského sebezáporu. V řeckých kláštěřích v Cařihradě a okolí vznikly nejlepší bohoslužebné zpěvy a modlitby. Tam nádherně rozkvétla východní bohoslužba, ve které je tak jasně vyjádřena myšlenka, že Ježíše stále provází Maria. Každý bohoslužebný zpěv zakončuje sloka na počest Bohorodičky, jako se u nás končívají takové zpěvy obyčejně slokou na počest nejsv. Trojice.

V řeckých kláštěřích se nadchli sv. slovanští apoštolé ještě více pro krásu východní bohoslužby i pro uctu k Bohorodičce. Odtud také přinesli Slovanům uctu a horoucí lásku k Matce Boží. Ne-
ní bez významu, že když papež potvrdil slovanský překlad bohoslužebných knih, posvětil je a položil na oltář v kostele Panny Marie "u jesliček" /P.Marie Sněžné, Maria Maggiore/. Zároveň jáhna Metoděje posvětil na kněze. Je důvodné mínění, že právě v tomto mariánském kostele sloužil sv. Metoděj svou první mši svatou. Před obrazem divotvorné Matky Boží vyprosil si novokněz požehnání pro svou misijní činnost mezi Slovy. Na Moravu se vrátil sv. Metoděj jako arcibiskup. Ihned dal ve svém sídelním místě Velehradě zbudovati kathedrální chrám, který zasvětil Panně Marii. V jeho zříceninách dosud odpočívá mrtvé tělo sv. Metoděje. Také nám vyprávějí historické prameny, že sv. Metoděj pohnul knížete Bořivoje k tomu, že dal vystavěti v Praze chrám k počtě Matky Boží. To jsou jistě zřejmé doklady, že se svatí bratři snažili vštípit našim předkům uctu k Bohorodičce. Kromě toho zachovaly se nám po svatých věrozvěstech ještě jiné vzácné památky, jež se svým časem staly pro náš národ velmi významnými. Je to milostný obraz Matky Boží ve

staré Boleslavi, t.zv. paldium země české, jež dle pověsti posvětil sám sv. Metoděj a odevzdal je sv. Ludmile k uctívání. Na Moravě aspoň k dvěma mariánským poutním místům se připíná cyrilometodějská tradice - jsou to Tuřany a Žarošice. O původu sošky Panny Marie tuřanské vypráví pověst toto: "Když sv. Cyril a Metoděj hlásali na Moravě víru Kristovu, navštívili za tím účelem rozličná místa a zavítali též do Brna, které již tehdy mělo svůj kostel. Uslyševše o blízkých Tuřanech, že tam ještě panuje pohanství, šli tam, zbořili modlu Turovu /z býk/ a na její místo postavili sochu Panny Marie. Obyvatelé tuřanští od té doby se oddali upřímně pravé víře a zůstali jí věrni i přese všechny bouře a převrasy náboženské." - O staré Matce Boží žarošské traduje se pověst, že milostnou sochu donesli svatí Cyril a Metoděj z dalekých krajů a vystavili ji k uctě v žarošickém kostele. I když tyto dvě zprávy nemůžeme historicky dokázat, přece jen nesmíme tyto tradice přehlížet. Je jistá věc, že náš národ zásluhou svatých věrozvěstů Cyrila a Metoděje je již od svého duchovního znovuzrození národem mariánským.

Úcta mariánská v našem národě je v pravdě dědictvím cyrilometodějské. A také snad prvním velikým ctitelem mariánským je dědic české země - svatý Václav. Legendy vyprávějí o jeho vřelé a hluboké uctě k Panně Marii, jistě ovoce výchovy svaté Ludmily a kněze Pavla, žáka svatých apoštolů. Všude kamkoliv se ubíral kníže svatý Václav, nesl v čele průvodu komonstva jeden z dvořanů na dlouhém kopí zavěšený obraz Rodičky Boží. S touto korouhví v čele táhl sv. Václav do boje i k dvoru krále německého - Ona prý ho zázračně ochránila před

vojvodou zlickým. Po své babičce svaté Ludmile zdědil prý sv. Václav obraz Matky Boží, posvěcený svatým Metodějem. Tento obraz nosil stále na prsou a jej také zbrotit vlastní krví, když byl ve Staré Boleslavi zavražděn. Obraz později nalezený se stal paladiem země české.

Úcta mariánská hluboko pronikla do duše našeho národa. Jak na poutních místech, tak i v ostatních chrámech křesťanských je ctěna a vzývána Matka Boží. Zvláště v tomto měsíci květů je zahrnována Panna Maria kyticemi a věnci uvitými z moáliteb a písní, které vycházejí z duší věřících. Jako nelze oddělit hlásání křesťanství a šíření kultu Královny nebes, tak nelze odloučit v našem národě svatého Cyrila a Metoděje od Panny Marie. Konáme-li v alumnátní kapli své májové pobožnosti, máme před svými zraky obraz svatých apoštolů slovanských a uctíváme Tu, kterou oni zvláště milovali a Ježíž uctě nás naučil.

Velehrad náš ten rozkvétá vždy znova,
nižádná moc už nám jej nerozboří,
pokud náš národ v hloubi srdce chová
důvěru k Matce, která divy tvoří.
Maria za nás prosit neustane:
Dědictví otců zachovej nám Pane!

-----xxxxxXXXXXxxxx-----

Bašil Grodzickij, basilián: Mariánská úcta ve východní církvi.

Nejkrásnější měsíc v roce je v církvi katolické zasvěcen nejkrásnější ze všech svatých - Panně Marii. Měsíc květen symbolisuje neposkvrněnou čistotu Panny Marie, která je něžná a svěží jak jarní květ. Vše, co máme nejlepšího přinášíme v tomto měsíci na oltář Mariin, zvláště svá čistá srdce. Každý národ oslavuje Pannu Marii svým zvláštním způsobem.

Úcta Panny Marie na východě je úzce spojena s úctou mariánských obrazů. Jak víme, úcta obrazů byla již v prvních stoletích křesťanských. Svědčí o tom katakomby, kde možno viděti mnoho obrazů Ježíše Krista, Panny Marie, svatých apoštolů Petra a Pavla i jiných svatých. Velké pronásledování ucty obrazů v 8. století na východě ještě více posílilo tuto uctu, zvláště když druhý sněm nicejský prohlásil: "Venerabiles ac sanctas imagines proponendas esse ... Imaginis enim honor ad primitivum transit et qui adoratur imaginem, adoratur in ea depicti subsistentiam".

Úcta obrazů a zvláště mariánských, dostala se na Ukrajinu s přijetím křesťanství za knížete Vladimíra Velkého v 10. století. Jeho manželka, řecká kněžna Anna, přivezla z Cařihradu první záračnou ikonu Panny Marie, která se jmenuje - Odigilyia. Nyní je tato ikona v rukou římských katolíků a je uctívána v Čenstochově v kostele Otců Pavlů.

Zbožný lid ctil Pannu Marii netoliko obrazy, ale stavěl k její počtě též nádherné chrámy po celé Ukrajině. Zakladateli těchto

mariánských svatyní byli bohatí bojarové a bohaté měšťanstvo. Mimořádně krásnými chrámy vynikl Kijev, kde sám kníže Vladimír Vel. vystavěl nádherný chrám, nazvaný Desjatinna cekkva. Jiný kijevský chrám Zvěstování Panny Marie vystavěl jeho syn Jaroslav Moudrý. O něco později byl postaven třetí kostel - Nanebevzetí Panny Marie.

Zdrojem velikých milostí, jež Matka Boží štědře rozdávala, byla horlivá ucta zázračných ikon v četných mariánských chrámech, jež se staly sídlem velkých poutí a svědky opravdové lásky lidu k Panně Marii. Na Ukrajině je dosud velmi mnoho takových zázračných ikon. V Haliči je jich 28. Nejslavnější jsou v Hošově a Krechově. Opatrují je Otcové Basiliáni. Jiná památná je v Zarvanici. V katedrále cholmžské, kdysi řecko-katolické, nyní pravoslavné, je slavná zázračná ikona Panny Marie, kterou 15.9.1765 korunoval řecko-katolický biskup Max. Ryllo. Při této příležitosti byla v Římě ražena medaile s nápisem, na jedné straně: - Cholmská Boža Máti -, na druhé straně: - B. Josafat -. Jiný zázračný obraz Panny Marie byl v kostele Basiliánů v Počajevě. Když Rusové zrušili unii, byli Basiliáni ze země vypovězeni a slavnou ikonu vzali sebou. Kde je dnes, nikdo neví.

Ucta Panny Marie se na východě jeví též v liturgických knihách, jež obsahují v hojném počtu antifony t.zv. "Bohorodičeny", k počtě Panny Marie. Neznámí autoři těchto krásných písní nenacházejí takřka slov, aby důstojně vyzpívali slávu a vznešenost Mariinu. Svými spisy o Panně Marii se nejvíce proslavil církevní učitel sv. Jan z Damašku. Od něho pochází krásná velikonoční píseň - "Anhel vopi-

jaše" a jiné zpěvy, v nichž vyjádřil katolickou nauku o Panně Marii. Slavné jsou také zvláštní hodinky mariánské na př. "Paraklys" a "Akafyst". Paraklys poněkud zkrácený se zpívá v květnu každý den ráno nebo večer ve všech hališských kostelích. Akafyst se zpívá o svátcích Panny Marie.

I lid si složil mnoho mariánských písní, které vyvěrají ze srdcí dítek vroucně milujících Matku milosrdenství.

Mariánská ucta na Ukrajině projevila se také mnohými mariánskými organizacemi, jež jsou zvana "bractva". Zakladatelem a šířitelem těchto bractev byl velký bojovník za unii na Ukrajině - přítel sv. Josafata - metropolita Josef Benjamin Rudskij OSBM, který je na Ukrajině zakládal se svolením papeže Pavla V. a za účinné pomoci svých spolubratří z řádu sv. Basila. Tato bractva měla všechny výsady bratrstev v církvi západní. Zanikla za vlády pravoslavného Ruska a zůstala jen v uniatské Haliči. Před touto válkou združovala mariánská organizace zvaná "Marijská družina molcvi" asi 100.000 mládeže.

Matka Boží, k Níž jako přímělkyni a ochránkyni musíme se utíkat, je vznešeným předmětem ucty ukrajinského lidu, věrného apoštolskému stolci. Ale i od našich odštěpených pravoslavných bratří je zahrnována vroucí láskou. Dej Bůh, aby Maria byla oním spojovacím mostem, po němž by přešlo 30 milionů nešťastně odtržených Ukrajinců k toužebné jednotě v jediné církvi - katolické.

R ů ž e S u š i l o v a s v ý m č l e n ů m :

V náhradu za "Museum" vydáváme letos tento Almanach. Chceme Vám tím poskytnouti možnost literárně se uplatnit a zvyknout si na případnou kritiku.

Almanach je otevřen jako literární kolbiště pro všechny bohoslovce, proto využijte této možnosti v hojné míře!

Každý z Vás má jistě nějaký okruh zvláštních zájmů, případně je v některých věcech téměř odborníkem. Pokuste se uplatnit své vědomosti literárně. Bude to k užitku Vám i mnohým jiným.

Jsme si vědomi toho, že má náš Almanach mnohé nedostatky, že ty naše literární pokusy jsou hodně nedokonalé. Pokusíme se však prorazit stojatou vodou pohodlnosti a doufámě, že se nám to podaří. Potom snad i ta naše práce bude kvalitnější.

Chceme v tomto školním roce vydat ještě jedno číslo Almanachu. Zbývá nám ovšem jen málo času. Prosíme Vás tedy, abyste se všichni hned dali do práce a podle svých zájmů a schopností nám do dalšího čísla přispěli.

Upozorňujeme, že nejlepší příspěvek bude odměněn!

Růže Sušilova.